

Per Flensburg

A. Kommentarer och frågor till Elisabeth Ahlsén

Ett intressant och lättläst paper. Väldigt bra att du i början skriver vad

ditt ämne handlar om, men jag hade uppskattat en lite mer omfattande beskrivning av hur afasi uppkommer, gärna med konkreta exempel. Om jag förstått saken rätt sysslar du i din forskning med två grundläggande problemtyper: 1) att ta reda på mer om afasi 2) att försöka underlätta livet för de som har afasi. Du skiljer dock inte tydligt på dessa två problem som till sin natur är väldigt olika. Det verkar som om de reduktionistiska studier, där man i en väldigt snäv kontext studerar en begränsad aspekt i huvudsak sysslar med problem av typen 1), medan du mer sysslar med problem av typ 2).

Jag känner igen uppdelningen i ett "hårt" naturvetenskapligt och reduktionistiskt synsätt kontra ett mjukare och mer socialt från mitt eget ämne. Vi kallar det dilemmat mellan "rigour versus relevance" och du antyder något liknande. Du antyder att det hårda sättet har en längre tradition. Kan det tänkas att det mjukare synsättet kom på 80-talet? Jag höll ett föredrag om det på vetenskapsfestivalen 2019.

I avsnitt 5.1 säger du att du ska definiera språk och kommunikation, men någon definition av kommunikation tycker jag mig inte se. Det är intressant att du fokuserar på tecken och inom en grupp. Men jag skulle ha med innehållet i kommunikationen, meningen med vad som sägs. Du kommer visserligen senare in på språkspel och språkakter men jag tycker att denna aspekt borde vara med redan i definitionen.

Din beskrivning av metoden i kap 6 tycker jag visar på ett intressant fenomen. De tidigare studierna kallar du för begränsade och snäva och jag kallar dem för reduktionistiska. I princip bortser man från allt som inte går att mäta. Just mätbarhet är viktigt, speciellt då det gäller att ställa en diagnos och att se hur effektiv en viss behandling är. Med din metod handlar det ytterst om mänskliga bedömningar. Men jag håller helt med dig om att det går och faktiskt är rekommendabelt att göra både kvantitativa och kvalitativa studier och kombinera dem.

Ditt exempel är illustrativt och ännu bättre hade det blivit om du även gett resultatet av analysen i konkreta termer i stället för de abstrakta du har. Tycker jag i varje fall!

Din slutkläm i kap 7 där du kritiserar möjligheten att kombinera olika typer av studier gillar jag skarpt! De olika förhållningssätten bygger på olika världsbilder olika uppfattningar om hur världen är skruvad samman och det tycker jag du borde betonat mer.

Fråga 1.

Du säger att ditt ämne är tvärvetenskapligt: " Man behöver använda sig av flera discipliner från vitt skilda vetenskapsområden med vitt skilda traditioner". Du säger dessutom att forskare inom de olika ämnesområden som ingår har olika synsätt. Vad menar du med begreppet "synsätt" här? Kan det jämföras med Kuhns paradigm-begrepp? I så fall har forskarna svårt att samarbeta. Eller är det mer likt Flecks tankemönster, där ett visst sätt tänka internaliseras (enligt Berger o Luckmann) inom en forskargrupp?

Fråga 2.

Du pratar inledningsvis om neurolingvistik och afasiologi och säger att de är tvärvetenskapliga. Jag antar att de är ämnen. Sedan säger du att dina ämnesområden är neurolingvistik, kommunikation,

logopedi och kognitionsvetenskap. Jag skulle gärna se en beskrivning av hur dessa hänger samman samt vad du menar med "ämnesområde". Är det ett område med olika ämnen eller är det ett område inom ett ämne?

Fråga 3.

Din definition av språk baseras på tecken etablerade inom en grupp. Din definition av tecken är väldigt vid och omfattar fenomen som inte behöver ha någon egentlig kommunikativ betydelse. T.ex. när jag skriver detta kisar jag med ögonen mot skärmen (det är en gest!) men jag vill inte säga något speciella med det till någon. Jag efterlyste tidigare en betydelsekomponent i språket. Håller du med mig?

Fråga 4.

Detta rör mätbarhet. Jag hävdade tidigare att din metod byggde på mänskliga bedömningar. För det första: Stämmer detta? För det andra: Hur säkrar du att dessa bedömningar är vetenskapliga? Hur vet du att du fått med de viktigaste aspekterna?

Fråga 5.

I kap 7 diskuterar du möjligheten att kombinera "hårda" och "mjuka" metoder och kommer fram till du måste veta mycket mer om hur hjärna och språk samverkar. Min fråga är: Även vi hade nästan full kunskap om detta, är det möjligt att göra denna kombination? Finns det inte djupa filosofiska motsättningar?

B. Kommentarer och svar från Elisabeth Ahlsén (EA) till Per Flensburg (PF)

PF Kommentar 1: Ett intressant och lättläst paper. Väldigt bra att du i början beskriver vad ditt ämne handlar om, men jag hade uppskattat en lite mer omfattande beskrivning av hur afasi uppkommer, gärna med konkreta exempel.

EA Kommentar till PF kommentar 1: Kort om hur afasi uppkommer: Orsaken är en hjärnskada, som kan vara en infarkt (vanligen stroke), där blodkärl och därmed syretillförseln till delar av hjärnan, blockeras, en emboli, där en bit av en blodpropp lossnat och täpper till ett mindre blodkärl, trauma, t ex slag mot huvudet, blödning, där ett blodkärl brister, t ex pga en missbildning, eller tumör. Genom att olika områden i hjärnan blockeras, uppkommer olika språkstörningar.

PF Kommentar 2: Om jag förstått saken rätt sysslar du i din forskning med två grundläggande problemtyper: 1) att ta reda på mer om afasi 2) att försöka underlätta livet för de som har afasi. Du skiljer dock inte tydligt på dessa två problem som till sin natur är väldigt olika. Det verkar som om de reduktionistiska studier, där man i en väldigt snäv kontext studerar en begränsad aspekt i huvudsak sysslar med problem av typen 1), medan du mer sysslar med problem av typ 2).

EA Kommentar till PF kommentar 2: Båda problemtyperna (att ta reda på mer om afasi och att underlätta livet för personer med afasi) studeras faktiskt med båda typerna, d.v.s. mer och mindre reduktionistiska metoder. Det är mer en fråga om vad man själv tror ger mest information för båda problemen. Många som forskar om detta har båda målen, eftersom man antar att bättre kännedom om afasi leder till bättre åtgärder.

PF Kommentar 3: Jag känner igen uppdelningen i ett "hårt" naturvetenskapligt och reduktionistiskt synsätt kontra ett mjukare och mer socialt från mitt eget ämne. Vi kallar det dilemmat mellan "rigour versus relevance" och du antyder något liknande. Du antyder att det hårda sättet har en längre tradition. Kan det tänkas att det mjukare synsättet kom på 80-talet? Jag höll ett föredrag om det på vetenskapsfestivalen 2019.

EA Kommentar till PF kommentar 3: Det "mjukare" och mer sociala synsättet började utvecklas mer ungefär från 80-talet. Inom afasiologin fanns dock redan tidigare, genom Alexander Lurias teorier om dynamiska funktionella system för språkfunktioner, som utvecklades i Sovjetunionen och fick relativt stort inflytande även i väst, ett inflytande som dels inte särskilde språk från andra kognitiva, perceptoriska och motoriska funktioner, dels hade ett visst socialt perspektiv, liksom Vygotskys.

PF Kommentar 4: I avsnitt 5.1 säger du att du ska definiera språk och kommunikation, men någon definition av kommunikation tycker jag mig inte se. Det är intressant att du fokuserar på tecken och inom en grupp. Men jag skulle ha med innehållet i kommunikationen, meningen med vad som sägs. Du kommer visserligen senare in på språkspel och språkakter men jag tycker att denna aspekt borde vara med redan i definitionen.

EA Kommentar till PF kommentar 4: Kommunikation är ett vitt begrepp men definitionsmässigt kan man kort säga att den innebär delande av information (som kanske i sin tur bör definieras, men det skulle föra för långt här).

PF Kommentar 5: Din beskrivning av metoden i kap 6 tycker jag visar på ett intressant fenomen. De tidigare studierna kallar du för begränsade och snäva och jag kallar dem för reduktionistiska. I princip bortser man från allt som inte går att mäta. Just mätbarhet är viktigt, speciellt då det gäller att ställa en diagnos och att se hur effektiv en viss behandling är. Med din metod handlar det ytterst om mänskliga bedömningar. Men jag håller helt med dig om att det går och faktiskt är rekommendabelt att göra både kvantitativa och kvalitativa studier och kombinera dem.

EA Kommentar till PF kommentar 5: Ja, båda aspekterna behövs. Även inom den metod jag beskriver kan man kvantifiera en del, om man vill och behöver. Men ett bredare perspektiv är det som är viktigast.

PF Kommentar 6: Ditt exempel är illustrativt och ännu bättre hade det blivit om du även gett resultatet av analysen i konkreta termer istället för de abstrakta du har. Tycker jag i varje fall!

EA Kommentar till PF kommentar 6: Är inte säker på vad du menar här. Jag tycker analysen är i konkreta termer.

PF Kommentar 7: Kap 6.3 och kap 6.4 kan slås ihop, då de handlar om samma sak.

EA Kommentar till PF kommentar 7: Bara delvis. 6.3 behandlar AKA-analysen, 6.4 förenklingar av analysen.

PF Kommentar 8: Din slutkläm i kap 7 där du kritiserar möjligheten att kombinera olika typer av studier gillar jag skarpt! De olika förhållningssätten bygger på olika världsbilder olika uppfattningar om hur världen är skruvad samman och det tycker jag du borde betonat mer.

EA Kommentar till PF kommentar 8: Det stämmer att det är olika förhållningssätt i fråga om forskning inom området, men troligen inte olika "världsbilder", men allt kan förbättras, hoppas jag i alla fall.

PF Fråga 1: Du säger att ditt ämne är tvärvetenskapligt: " Man behöver använda sig av flera discipliner från vitt skilda vetenskapsområden med vitt skilda traditioner". Du säger dessutom att forskare inom de olika ämnesområden som ingår har olika synsätt. Vad menar du med begreppet "synsätt" här? Kan det jämföras med Kuhns paradigm-begrepp? I så fall har forskarna svårt att samarbeta. Eller är det mer likt Flecks tankemönster, där ett visst sätt tänka internaliseras (enligt Berger o Luckmann) inom en forskargrupp?

EA Svar till PF fråga 1: Ja, man kan fråga sig vilket som passar bäst. I förhållande till Flecks tankemönster, vill jag inte gå så långt som att ge olika forskares synsätt en helt socialkonstruktivistisk tolkning, som tankesätt som är helt förhärskande. I viss mån är det olika paradigm där jag i så fall tänker mig att en övergång till det synsätt jag förespråkar skulle vara angelägen och borde ske. Men om det blir så är en annan fråga, eftersom utvecklingen av mätmetoder för hjärnaktivitet idag nog förstärker konkurrerande synsätt mer. Men samtidigt är det så att båda approacherna utvecklas, om än i stor utsträckning separat, och utmaningen är att låta dem komplettera varandra snarare än att konkurrera.

PF Fråga 2: Du pratar inledningsvis om neurolingvistik och afasiologi och säger att de är tvärvetenskapliga. Jag antar att de är ämnen. Sedan säger du att dina ämnesområden är neurolingvistik, kommunikation, logopedi och kognitionsvetenskap. Jag skulle gärna se en beskrivning av hur dessa hänger samman samt vad du menar med "ämnesområde". Är det ett område med olika ämnen eller är det ett område inom ett ämne?

EA Svar till PF fråga 2: Om de ämnesområden jag nämner skall ses som ämnen eller områden inom ämnen är nog helt och hållet en universitetspolitisk fråga. Alla är sammansatta, när det gäller t ex utbildningsprogram. Neurolingvistik består t ex av neurovetenskaper och lingvistik, afasiologi av olika ämnen som är relevanta för afasi, även här neurovetenskaper och lingvistik, men även psykologi, fysioterapi etc, logopedi är ett ämne, men det består av lingvistik, psykologi och diverse medicinska ämnen, kommunikation och kognitionsvetenskap har liknande sammansatta profiler, även om de räknas som ämnen.

PF Fråga 3: Din definition av språk baseras på tecken etablerade inom en grupp. Din definition av tecken är väldigt vid och omfattar fenomen som inte behöver ha någon egentlig kommunikativ betydelse. T.ex. när jag skriver detta kisar jag med ögonen mot skärmen (det är en gest!) men jag vill inte säga något speciella med det till någon. Jag efterlyste tidigare en betydelsekomponent i språket. Håller du med mig?

EA Svar till PF fråga 3: Språk ska vara *systematiska konventionsbaserade kommunikationssystem* och om kommunikation är *delande av information*, så är det informationen som är innehållet.

PF Fråga 4: Detta rör mätbarhet. Jag hävdade tidigare att din metod byggde på mänskliga bedömningar. För det första: Stämmer detta? För det andra: Hur säkrar du att dessa bedömningar är vetenskapliga? Hur vet du att du fått med de viktigaste aspekterna?

EA Svar till PF fråga 4: Metoden bygger till stor del på mänskliga bedömningar, men det gör också egentligen de mer kvantitativa och mätande metoderna. Det är mer en gradskillnad och en skillnad i vad man tycker är viktigast. Vetenskapligt eftersträvas sådant som tydliga definitioner av begrepp och kategorier och interbedömarreliabilitet och data görs ofta tillgängliga i någon form för kritisk granskning. Det är just för att få med de viktigaste aspekterna som ett vidare perspektiv används.

PF Fråga 5: I kap 7 diskuterar du möjligheten att kombinera "hårda" och "mjuka" metoder och kommer fram till du måste veta mycket mer om hur hjärna och språk samverkar. Min fråga är: Även vi hade nästan full kunskap om detta, är det möjligt att göra denna kombination? Finns det inte djupa filosofiska motsättningar?

EA Svar till PF fråga 5: Jag tror att det är möjligt att kombinera metodtyperna – dels finns det många "mellanting" eller kombinationer redan nu, dels är det inte i princip omöjligt. Det du pekar på och som jag också tar upp är att det finns radikalt olika synsätt och därför motsättningar, men hur djupt filosofiska de egentligen är kan man ifrågasätta. Det krävs personer med ett öppet sinne och ett ganska ingående samarbete för att uppnå kombinationer och det är inte något som alla är inställda på – men jag ser det inte som omöjligt.